

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 23-01-2021 r.

Adam Bodnar

WZF.7044.24.2020.TO

**Pan
Zbigniew Ziobro**

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

z uzyskanych przeze mnie informacji wynika, że pomimo otrzymania przez Żandarmerię Wojskową nowych uprawnień w zakresie natychmiastowej izolacji sprawców przemocy domowej [art. 18a – art. 18k ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz.U. z 2020 r. poz. 431 ze zm.)] formacja ta nie posiada uprawnienia do wdrażania procedury „Niebieskiej Karty”.

Dodatkowo, zgodnie z art. 9a ust. 3a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 ze zm.) w skład zespołu interdyscyplinarnego czy grup roboczych (ust. 11a) wchodzi także przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową. Zgodnie art. 11b ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Żandarmeria Wojskowa otrzymuje dane teleadresowe właściwych miejscowo placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz placówek prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Innymi słowy Żandarmeria Wojskowa ma uprawnienie do wydania wobec żołnierza stosującego przemoc w rodzinie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie

zajmowanego mieszkania lub zakazu zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, przedstawiciel Żandarmerii Wojskowej może być czynnym uczestnikiem gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, ale nie może uruchomić procedury „Niebieskiej Karty”. Nie należy bowiem do podmiotów wymienionych w treści art. 9d ust. 2 ustawy o przemocy w rodzinie.

Wyeliminowanie tej luki przyczyniłoby się niewątpliwie do podniesienia skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania i zwalczania przemocy domowej. Należy podkreślić, że efektywna realizacja tego obowiązku przez Rzeczpospolitą Polską jest wymogiem wynikającym z wiążących ją przepisów prawa międzynarodowego, w tym Konwencji Rady Europy o zapobieganiu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 961, dalej: Konwencja Stambulska)¹ czy w zakresie przemocy seksualnej i dyskryminacji ze względu na płeć Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1325², a także Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z późn. zm.)³ oraz Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz.U. 1982 nr 10 poz. 71)⁴.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, że zgodnie z art. 2 ust. 3 Konwencji Stambulskiej niniejszą konwencję stosuje się w czasie pokoju i w trakcie konfliktów zbrojnych, co oznacza, że szczególnym adresatem tej konwencji są Siły Zbrojne. Pragnę podkreślić, że realizacja standardu ochrony wynikającego z Konwencji Stambulskiej obowiązuje nie tylko w relacjach zewnętrznych np. pomiędzy uczestnikami kontyngentów wojskowych a ludnością cywilną, ale również w relacjach wewnętrznych tj. w relacjach pionowych pomiędzy dowódcami a żołnierzami, relacjach poziomych pomiędzy żołnierzami, a także przede wszystkim w rodzinach wojskowych, a gwarantem tego standardu jest Żandarmeria Wojskowa. Z tego

¹ Art. 7 ust. 2 Konwencji Stambulskiej wyraźnie wskazuje na konieczność współpracy wszystkich odpowiednich organów i instytucji. W zakresie dotyczącym przemocy w rodzinach wojskowych takim organem jest Żandarmeria Wojskowa.

² Zob. rezolucje RBN ONZ nr 1820 (2008), 1888 (2009), 1889 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2122 (2013) oraz 2242 (2015).

³ Zob. np. wyrok z dnia 12 czerwca 2008 r. w sprawie Bevacqua i S. przeciwko Bułgarii, skarga nr 71127/01, ECHR:2008:0612JUD007112701.

⁴ Zob. General recommendation No. 19: Violence against women, dostęp pod adresem: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/INT_CEDAW_GEC_3731_E.pdf oraz General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19, dostęp pod adresem: https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/1_Global/CEDAW_C_GC_35_8267_E.pdf

względu wyposażenie Żandarmerii Wojskowej w odpowiednie narzędzia prawne pozwalające na skuteczne wdrażanie „Niebieskiej karty” uważam za konieczne.

W świetle powyższego na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2020 r. poz. 627) zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w celu dodania Żandarmerii Wojskowej do podmiotów uprawnionych do podejmowania procedury „Niebieskiej Karty”.

Do wiadomości: Minister Obrony Narodowej

Z wyrazami szacunku,

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/